

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **K.**, IČO : 36 447 269, zastúpeného advokátskou kanceláriou IURISTICO s.r.o., Štefánikova 26, Košice, za ktorú koná advokát Mgr. Ivan Ivančo, proti žalovanému **M.**, zastúpenému JUDr. Alojzom Naništom, advokátom v Prešove, Sládkovičova 8, **o zaplatenie 3 734,32 €**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 12 C 216/2004, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 15. júna 2010, sp.zn. 12 Co 25/2010 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove z 15. júna 2010 sp.zn. 12 Co 25/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom z 8. januára 2010 č.k. 12 C 216/2004-107 žalobu zamietol. Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania v sume 470,88 € do rúk jeho splnomocneného zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že pôvodne sa žalobca žalobou podanou 19. decembra 2003 domáhal od žalovaného vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré žalovaný získal na úkor žalobcu užívaním nehnuteľnosti (špecifikovanej v odôvodnení prvostupňového rozsudku), vlastnícky patriacej žalobcovi, bez právneho dôvodu v mesiaci december 2002. Zmenou žaloby pripustenou súdom uznesením z 19. mája 2005 vyhláseným na pojednávaní sa žalobca domáhal od žalovaného vydania bezdôvodného obohatenia z rovnakého dôvodu, avšak za mesiac február 2003. S poukazom na § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka potom súd prvého stupňa uzavrel, že pokiaľ žalobca vydanie bezdôvodného obohatenia požadoval za február 2003 a žalobu takto upravenú podal na súde až 19. mája 2005, nárok bol premlčaný najneskôr vo februári 2005 a keďže žalovaný sa dovolal premlčania, v zmysle ustanovenia §100 ods. 1 Občianskeho zákonníka nebolo možné žalobcovi premlčané právo priznať. Pokiaľ

žalobca namietal použitie právnej úpravy premlčania v Občianskom zákonníku a poukázal na to, že sa jedná o obchodnoprávny vzťah, u ktorého je potrebné posúdiť premlčaciu dobu v rámci Obchodného zákonníka, kde je premlčacia doba štvorročná, súd uviedol, že v konkrétnom prípade je nepochybné, že predmetom podnikateľskej činnosti žalobcu nie je prenájom nehnuteľnosti a ani na strane žalovaného pri užívaní predmetnej nehnuteľnosti nemožno hovoriť o podnikateľskej činnosti, a preto nebolo možné podriaďiť úpravu plynutia premlčacej doby obchodnému zákonníku ako špeciálnemu zákonu, upravujúcemu vzťahy medzi podnikateľmi, teda vzťahy súvisiace s podnikaním. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove na dovolanie žalobcu uznesením z 15. júna 2010 sp.zn. 12 Co 25/2010 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil. Žalobcu zaviazal nahradiť žalovanému trovy konania 1 010,89 € do rúk splnomocneného zástupcu žalovaného do troch dní od právoplatnosti uznesenia. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca dňa 19. decembra 2003 podal žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľnosti za mesiac december 2002. Vec je vedená (na súde prvého stupňa) pod sp.,zn. 12 C 116/2004. Podaním doručeným súdu 19. mája 2005 žalobca zmenil svoj návrh tak, že žiada vydanie bezdôvodného obohatenia za mesiac február 2003. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe zo dňa 28. januára 2008 vzniesol jednak námietku premlčania nároku na platenie bezdôvodného obohatenia za mesiac február 2003 a tak isto poukázal na prekážku začatého konania (litispendencie). Vo veci 7 C 149/2006 Okresného súdu Prešov sa vedie konanie o žalobe o ten istý nárok, keď žalobca podaním z 12. apríla 2005 požadoval vydanie bezdôvodného obohatenia za mesiac január až február 2003. Keďže vydanie bezdôvodného obohatenia za február 2003 bolo uplatnené v konaní 7 C 149/2006 podaním z 12. apríla 2005, potom rozšírenie žaloby z 19. mája 2005 o mesiac február 2003 v konaní 12 C 216/2004 trpí procesnou vadou podľa § 83 O.s.p., pretože žalobca žaluje to isté, čo v konaní 7 C 149/2006, kde tento návrh bol podaný o mesiac skôr. Keďže vo veci 7 C 149/2006 nebolo rozhodnuté o nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia za február 2003 a krajský súd s poukazom na § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže vo veci konať, pričom jednou z týchto podmienok je, že o tom istom nároku (február 2003) neprebíha ďalšie konanie, odvolací súd konštatoval, že ide o taký nedostatok podmienky konania (prekážka začatého konania), pre ktorý nedostatok je potrebné konanie zastaviť (§ 104 ods. 1 O.s.p.). O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 146 ods. 2 O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu dovolacieho súdu podal dovolanie žalobca, žiadal ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že mu postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) a tiež z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

S poukazom na právnu teóriu i ustálenú súdnu prax dovolateľ označil úsudok odvolacieho súdu o existenciu prekážky litispendencie v danom konaní za nesprávny, založený na nedostatočne zistenom skutkovom stave, v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci. Súd mal totiž zisťovať prípadnú existenciu totožného predmetu konania k momentu rozhodovania v potencionálne neskoršie začatom konaní, a nie k momentu samotného neskoršieho podania účastníka. V prípade, že k momentu rozhodovania krajského súdu o odvolaní by už konanie o totožnom predmete nebolo vedené (prekážka litispendencie by medzičasom odpadla), toto neskoršie začaté konanie nemôže zastaviť (prekážka už nie je daná) – nanajvýš by mohol rozsudok prvostupňového súdu v tomto konaní zrušiť (pre existenciu tejto vady, ak v čase vydávania tohto rozsudku by prekážka litispendencie bola existovala) a vec mu vrátiť na nové konanie a rozhodnutie (ak by nebol daný dôvod na rozhodnutie vo veci samej týmto odvolacím súdom – zmenou alebo potvrdením rozsudku). V danom prípade však prekážka litispendencie neexistovala v čase rozhodovania krajského súdu o odvolaní žalobcu, ani v čase rozhodovania prvostupňového súdu. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na to, že vo veci vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 7 C 149/2006 začatej žalobou zo dňa 9. marca 2005 (najprv vedenej pod sp.zn. 15 Ro 23/05) pôvodne žiadal bezdôvodné obohatenie od žalovaného za mesiace marec až júl 2003, následne podaním z 12. apríla 2005 i za mesiac január až február 2003, avšak podaním z 12. júla 2005 zmenil žalobný návrh tak, že mesiace, za ktoré žiada priznať bezdôvodné obohatenie nie sú január až júl 2003, ale marec až september 2003 (teda zmenil skutkový základ žaloby, keď bezdôvodné obohatenie v rovnakej výške – zodpovedajúce sedemmesačnému trvaniu bezdôvodného užívania pozemku žalovaným – žiadal za posunuté obdobie; s výslovným poukazom na omyl týkajúci sa momentu nadobudnutia vlastníckeho práva a uplatnenia nároku v inom konaní, keď uviedol, že „nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za mesiac február 2003 bol následne uplatnený v už prebiehajúcim konaní, č.k. 12 C 216/2004“. Túto zmenu žaloby Okresný súd Prešov v konaní sp.zn. 7 C 149/2006 pripustil, keď dňa 30. novembra 2005 súborne rozhodol o pripustení zmeny návrhu v zmysle všetkých predošlých podaní (žaloby a jej neskorších zmien). Odvtedy už plnenie

bezdôvodného obohatenia za mesiac február 2003 nie je predmetom konania na Okresnom súde Prešov vedenom pod sp.zn. 7 C 149/2006 (sp.zn. 15 Ro 23/05).

Žalovaný vo svojom vyjadrení žiadal dovolanie žalobcu odmietnuť a žalobcovi uložiť povinnosť nahradiť žalovanému trovy dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§m 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v tejto procesnej forme, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Dovoláním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z týchto rozhodnutí, prípustnosť dovolania preto z uvedených ustanovení nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na prípustnosť dovolania podľa § 239 O.s.p., ale zaoberal sa i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou

z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené. Dovolateľ namieta, že mu postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Zastavenie konania podľa § 104 ods. 1 O.s.p. pre neexistujúci nedostatok podmienky konania je odňatím možnosti účastníkovi konať pred súdom podľa § 237 písm. f/m O.s.p.

Začatie konania bráni tomu, aby o tej istej veci prebiehalo na súde iné konanie (§ 83 O.s.p.).

Citované ustanovenie vyjadruje prekážku súdneho konania – litispendenciu – ktorá bráni tomu, aby prebiehalo na súde iné súdne konanie v tej istej veci. Táto prekážka vzniká (je daná), ak na ktoromkoľvek súde v Slovenskej republike je začaté konanie, ktoré má rovnakých účastníkov, rovnaký predmet konania a rovnaké skutkové okolnosti, od ktorých sa odvodzuje právo. Predmet konania je vymedzený petitom návrhu na začatie konania, základ uplatneného nároku je určený skutkovými okolnosťami, ktorými je petit zdôvodnený. Pokiaľ ide o totožnosť účastníkov, táto je daná aj vtedy, ak pôvodný účastník v prvom konaní je vystriedaný právnym nástupcom v druhom konaní; musí byť však označený ako právny nástupca pôvodného účastníka. O totožnosť účastníkov ide aj vtedy, ak účastníci v druhom konaní vystupujú v opačnom procesnom postavení. Litispendencia je procesnou prekážkou konania, ktorú musí súd z úradnej povinnosti odstrániť, a to bez zreteľa na to, kedy túto prekážku zistí, alebo kedy táto prekážka vznikla. V takom prípade vždy konanie zastaví podľa § 104 ods. 1 O.s.p. Spravidla zastaví konanie o návrhu, ktorý bol podaný neskôr. Prekážka litispendencie môže byť odstránená napr. aj tým, že konanie bude zastavené v dôsledku

späťvzatia jedného z dvoch návrhov. Pre posúdenie, či tu je prekážka začatej veci, je rozhodujúci stav v čase rozhodnutia v neskôr začatom konaní (R 97/2003).

Z obsahu spisu vyplýva, že (minimálne) ku dňu rozhodnutia odvolacieho súdu bolo na Okresnom súde Prešov vedené konanie pod sp.zn. 7 C 149/2006 (pôvodne vedené pod sp.zn. 15 Ro 23/2005), v ktorom v rovnakom procesnom postavení a z rovnakého dôvodu, ako v preskúmvanej veci, sa žalobca domáha od žalovaného vydania bezdôvodného obohatenia, avšak za iné obdobie. Zatiaľ čo v danom prípade sa žalobca na základe súdom pripustenej zmeny návrhu z 19. mája 2005 domáha vydania bezdôvodného obohatenia za február 2003, v konaní vedenom na prvostupňovom súde pod sp.zn. 7 C 149/2006 sa žalobca pôvodnou žalobou (návrhom) z 9. marca 2005 domáhal vydania bezdôvodného obohatenia za obdobie od marca do júla 2003. Aj keď je pravdou, že v uvedenom konaní podaním z 12. apríla 2005 žalobca zmenil žalobný petit, ktorým sa domáhal vydania bezdôvodného obohatenia aj za obdobie január a február 2003, následne ale opakovane menil žalobný petit. O pripustení týchto zmien rozhodoval postupne Okresný súd Prešov uzneseniami z 30. novembra 2005 č.k. 15 Ro 23/2005-20, z 1. marca 2006 č.k. 15 Ro 23/2005-31 a z 10. decembra 2009 č.k. 7 C 149/2006-171. Zo všetkých týchto uznesení je zrejmé, že sa žalobca domáha vydania bezdôvodného obohatenia až od marca 2003 postupne za ďalšie dlhšie obdobie. Z toho vyplýva, ako to uvádza aj žalobca v dovolaní, že od 30. novembra 2005 vydanie bezdôvodného obohatenia za február 2003 nebolo a nie je predmetom konania vedeného na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 7 C 149/2006. Vzhľadom na to, a s poukazom na už vyššie uvedené teoretické východiská, v čase rozhodnutia dovolacieho súdu v tomto (neskôr začatom) konaní (ale ani v čase rozhodnutia prvostupňového súdu) prekážka litispendencie neexistovala (nebola daná). Preto pokiaľ odvolací súd v dôsledku nesprávneho záveru o existencii prekážky začatého konania zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a konanie zastavil (§ 104 ods. 1 O.s.p.), odňal tým žalobcovi možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

So zreteľom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie zrušil podľa ustanovenia § 243b ods. 1, 2 O.s.p. a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. februára 2012

JUDr. Ľubor Šebo, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová